

КРИПТОВАЛЮТА ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ КОРУПЦІЙНИХ СХЕМ: ПЕРСПЕКТИВИ УНИКНЕННЯ

Пехота Єгор Віталійович

*студент факультету слідчої та детективної діяльності,
Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого
ORCID: 0009-0003-1203-7767*

Науковий керівник: Головкін Богдан Миколайович

*доктор юридичних наук, професор,
Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого*

Інтернет-адреса публікації на сайті:

<https://www.economy-confer.com.ua/full-article/5494/>

Одним з наслідків стрімкого технологічного прогресу беззаперечно стала поява такого нового специфічного виду цифрових активів як криптовалюта. Цей вид активів набув неабиякої популярності в Україні, про що свідчить інформація світової сервісної ІТ-компанії Triple-A, за якою близько 12,7% (5,6 млн. осіб) українського населення мають криптовалюту [1, с. 173]. Вищенаведена інформація дає змогу зрозуміти, що криптовалюта вже стала невід'ємним атрибутом економічного сектору країни та елементом побуту для значної кількості громадян.

Наразі в українському законодавстві відсутні будь-які законодавчі акти, які б закріплювали чіткої дефініції та статус криптовалюти, а також загалом регламентували діяльність пов'язану з їх трафіком й іншими операціями. Відсутність законодавчого закріплення викликає низку негативних наслідків в усіх галузях права, від неможливості оподаткування віртуальних активів та майнінгу до кримінальних правопорушень, зокрема корупції.

Також, на популярність криптовалюти серед корупціонерів впливає її анонімність, яка в синтезі з відсутністю правових норм та єдиного реєстру, обліку віртуальних активів – робить їх найбільш ефективним платіжним засобом для здійснення корупційного діяння. Ця анонімність в свою чергу зумовлена технологічною системою Blockchain, що закладена в основу всіх віртуальним валют та фактично є розподіленим реєстром записів у цифровій формі. Сама по собі ця технологія є цілком безпечною та виконує роль неупередженого посередника, гарантуючи, що такі кошти будуть безповоротно використанні лише один раз [2, с. 3]. Але саме її анонімність, тобто відсутність прив'язки запису транзакції з будь-якими персональними даними про відправника, або отримувача, викликає симпатії у корупціонерів, для яких криптовалюта стала новим видом хабарів.

На основі вищенаведеного можемо зробити висновок, що слухними є слова Б. М. Головкина, який зазначив, що структурними компонентами суспільної свідомості, що зазнають криміногенних деформацій, є суспільна психологія та суспільна ідеологія, а сферами, в яких найбільш поширені такі деформації, є політика, економіка, мораль, право, дозвілля і побут [3].

Враховуючи популярність криптовалюти на українському ринку; виникнення, з отриманням статусу кандидата, зобов'язань перед ЄС стосовно гармонізації законодавства з європейським щодо врегулювання правил оподаткування віртуальними активами [4, с. 107]; важливість та популярність віртуальних активів в міжнародному економічному просторі, що важливо є важливим в контексті інтеграції України до цього простору, а також можливості використання криптовалюти як джерела інвестицій в український бізнес, промисловість та ін.; загрозу стрімкого розвитку кіберзлочинності, частка якої поступово збільшується [5, с. 81] і т. д. – необхідною стає термінова розробка потенційних засобів запобігання та протидії цифровій корупції з використанням віртуальних валют.

Першочерговим кроком до вирішення проблеми використання криптовалюти як інструменту корупційних сфер є редагування та доповнення чинного українського законодавства на всіх його рівнях. По-перше, необхідно надати чіткої дефініцію поняттю криптовалюта в окремій статті Цивільного Кодексу України, а також у ПК та ГК, де закріпити процес оподаткування криптовалюти, її декларування та постановки на облік в спеціальному єдиному реєстрі, який також необхідно створити і законодавчо закріпити, а також окреслити такий вид підприємницької діяльності як майнінг. По-друге, після реалізації вищенаведених кроків можливим стає редагування КК України, зокрема розділу XVI Кримінального Кодексу України «Кримінальні правопорушення у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку» з метою закріплення поняття “віртуальні валюти” та відповідної міри покарань за злочини, махінації пов'язанні з ними [6, с. 417]; ст. № 209 «Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом» з метою криміналізувати злочини пов'язані з криптовалютою; ст. № 212 «Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів)»; ст. № 366-2 «Декларування недостовірної інформації» з тією ж метою; ст. 185, 190, 191 КК, в яких закріпити віртуальні валюти як чуже майно, яке має певну вартість і є чужим для винної особи [7, с. 172]. Вищенаведені зміни сприятимуть вирішенню проблеми правової невизначеності криптовалюти, яка є однією з причин її використання в корупційних правопорушеннях. Важливо зазначити, що для ефективного розв'язання цієї проблеми необхідне комплексне вдосконалення національного законодавства.

Крім законодавчих змін, задля протидії корупції з використанням криптовалюти необхідно організувати сумлінну співпрацю разом з передовими онлайн-біржами з обігу віртуальних валют, як Binance, Whitebit, Kraken, Coinbase

Exchange і т. д., а підозрілі перевіряти та за необхідності блокувати. Цей крок, за рахунок надання інформації про користувачів онлайн-біржами, значно знизить кількість хабарів та інших корупційних проявів у цьому секторі. Цей крок також потребує якісної та ефективної роботи Кіберполіції та її співпраці з криптовалютними біржами, а також такими компаніями як Crystal Blockchain, Chainalysis, Elliptic та ін., що дозволяють відстежувати транзакції з відправки криптовалюти та за рахунок цього викривати хабарників.

На технологічному рівні корисним буде розробка відповідного програмного забезпечення, що допоможе виявляти підозрілі та потенційно небезпечні транзакції [8, с. 56], а також відстежувати і знаходити певні цифрові речові докази представлені у вигляді електронних даних, де може міститися інформація про ай-пі адреси, логіни, паролі правопорушників.

Також, важливим аспектом у вирішенні цього проблемного питання є міжнародне співробітництво, що полягає у постійному обміні інформацією про корупційні схеми, а також спільній розробці методів їх протидії [8, с. 55-56]. Крім того, варто погодитися з переконанням Беседи Д. В. та Гринчука В. С., що використання технології blockchain полягає в тому, що вона адаптована та в майбутньому сприятиме запровадженню системи метою якої буде забезпечення того, щоб Bitcoin й інші криптовалюти змогли розгорнути заходи боротьби проти корупції та «хабарництва», задля очищення свого власного ім'я, ім'я технології Blockchain та загалом для більш ефективного впровадження криптовалюти у міжнародний економічний простір [2, с. 8-9].

Реалізація вищенаведених заходів сприятиме зменшенню кількості корупційних правопорушень з використанням віртуальних валют, зробить боротьбу з корупцією у цифровому полі більш ефективною, допоможе у вирішенні окреслених проблем, а також збільшить довіру громадян до такого виду активів як криптовалюта, що є дуже важливим чинником у сучасному світі. Це питання беззаперечно потребує подальшого опрацювання, так як задля його вирішення потрібен комплексний, всебічний аналіз усіх факторів та чинників.

Список літератури:

1. Козій В. В. Актуальні аспекти розслідування кримінальних правопорушень щодо незаконного заволодіння криптовалютою: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Львів: ЛДУВС. 2022. С. 173-174.
2. Беседа, Д. В., Гринчук, В. С. Криптовалюта (цифрова валюта) як механізм маскуванню корупційних коштів та легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. *International Electronic Scientific Journal «Science Online»*. 2020. № 6. С. 3-9.
3. Головкін Б. М. Причинність у системі детермінації злочинності. *Теорія і практика правознавства*. 2014. Вип. 1 (5). С. 5-6.
4. Федчишина В. В. Криптовалюта й блокчейни криптовалюти як інструменти корупції: реалії інституалізації: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. Київ: НАВС. 2022. С. 108-109.

5. Таволжанський О. В. Кримінологічні аспекти кіберзлочинності у сучасних умовах. *The Journal of Eastern European Law*. 2016. № 31. С. 80-86.
6. Pantieliieva, N. M., Rogova, N. V., Braichenko, S. M., Dzholos, S. V., & Kolisnyk, A. S. Current aspects of transformation of economic relations: cryptocurrencies and their legal regulation. *Financial and credit activity problems of theory and practice*. 2019. № 4(31). С. 410-418.
7. Кришевич О. В., Рощина І. О. Криптовалюта, як предмет кримінального правопорушення проти власності: національне та міжнародне законодавства. *Маріуполь: Вісник МДУ, Серія: Право*. 2022. Вип. 23-24. С. 169-173.
8. Завгородня А. С. Корупції з використанням віртуального простору. *Харків: Юрайт*. 2023. С. 55-56.

РОЗВИТОК ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ В ЕПОХУ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

Тараненко Микола Миколайович

*кандидат юридичних наук, Національний технічний
університет України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського»
ORCID: 0000-0002-1594-5598*

Інтернет-адреса публікації на сайті:

<https://www.economy-confer.com.ua/full-article/5457/>

Як відомо, перші обмеження щодо методів і засобів ведення війни, зокрема положень, що стосуються питань гуманного ставлення до військовополонених починають встановлюватися ще в стародавні віки в Єгипті, Індії, Греції та Римі, де вони носили, виключно релігійний та звичаєвий характер. Військовополонені в цей час, переважно, або вбивалися, або перетворювались на рабів.

Після падіння Риму розпочинається епоха Середньовіччя. В цей період, керуючись якісним генезисом християнських гуманістичних ідей, спостерігається прогрес у процесі гуманізації права війни, що, передусім, має вплив на зменшення рівня жорстокості у ставленні до військовополонених. Першопричинами наведених доктринальних змін були саме теологічні доктрини (як християнства, так і ісламу), а також поява інституту середньовічного лицарства із розробленим «кодексом честі». Крім того, до теологічних доктрин вперше починають долучатися норми укладених домовленостей між ворогуючими сторонами, котрі можна розглядати в якості певної перехідної фази від релігійно-звичаєвих правил поведіння з військовополоненими до безпосередньо правових норм [4, с. 101]. Головним надбанням цього періоду стало започаткування морально-релігійних кодексів професійного воїна – лицарських правил ведення війни. О. Буткевич з цього приводу наголошує, що особливістю періоду Середньовіччя став саме інститут лицарства, який в питаннях законів та звичаїв війни зумовив їх певну систематизацію [1, с. 370].